Tvoje oči so kakor dvoje temnih, kakor noč strmečih vrat.
Vstopil sem. In hodim. Pridem?
Hotel bi, da mi ne zlomi smrt srca, da ne zgorim,
hotel bi, da radosten poljubim kdaj poljane nove zemlje
in nebo nad njo, da dušo prerodi v preprostost svojega zakona,
da bi kakor živ pogovor bil med njo in njim.

Miran Jarc: Pesem

Pokrajine cvetó,
bleščava čez ves svet...
Sinja dlan nad zemljó,
sveto je dan razpet.

Človek pa ni obstal,
da bi sprostrl roké,
da bi zajel pozdrav
božje zemljé.

Komu drevesa pojo?
Kam se razteka sijaj?
O, če predrami kdaj
ta bol zemljó!

Zašli smo sred goščav . . .

Zašli smo sred goščav...
Somrak nam ne odmeva.
(Beseda je iz dneva,
a strah se pne iz motnjav).

Besedo kdor zakliče,
je gluhonem ne čuje.
To tvoja roka? Tuje
vsak k sebi se umiče.

Neznano se zgoščuje.
Saj to ni več pobočje,
drevesa, jarek... Vsenočje
podobe zle nam snuje.

Plašljivo vse na preži...
Kdo človek, kdo drevo je?
Sam se deliš na dvoje.
Kateri duh nas mreži?

O, zdaj ne znamo peti,
da temó bi razvedrili.
Le pesem noč razsveti.
Kdaj bomo se vrnili?

Anton Ocvirk: Izar

(Slikarju I. S.)

— Pod najinim oknom truden in lačen glas.

— Mesto v dalji je vrglo v zvezde svoj sij. Tam se nad vrtovi solnce luči topi.

— Ob strogih strminah palač se odjek serenad lovi.

— Pod najinim oknom truden in lačen glas.

*

dLib.si Digitalna knjižnica Slovenije

— Na platno si udaril, pa se je skrčil obraz.
Izar! Boli! Moj obraz!
— Moj!
— Na belem platnu bel obraz. Glej! V očeh se mu pesmi pod oknom blesket je užgal.
— Joj!

*

— V najini sobi je sorodnih duš iskanje.
Trpljenja ni. V tvojih očeh je najinih globin
otroško smehljanje — dveh duš skupno darovanje.
Izar! Izar!
Skozi julijsko noč sem te videl od daleč.
Žarenje najinih silnih veličin
naju je čez obzorja sklanjalo.
Roke so se v dalji spoznale.
Izar! Ves svet je v najin objem užet.

*

— Tvojih ust šepet
me je predramil iz sna.
Vame se meče mesto skozi noč.
Ob sveči me išče iz platna moj obraz.
Na tleh sredi barv ležiš in iz sna me išče tvoj glas.
— Moj! —
— Izar! Čuj, to je najin obraz!
Pod najinim oknom truden in lačen glas.

Pesem o pesmi

Nekdo poje na čarobno piščal.
Sredi med nami poje, poje venomer.

Kot mrtve sohe z vpijočimi rokami
smo, bratje. Pesem v nas, pesem iz nas
se spleta v sozvočje mehkih pozabljenj.
Telesa, usahle grobove, njena moč spreleta,
nenehaje jih ziblje v omami.

Pesem, razpletena sredi zemlje in nebes.
Pesem, ujeta v slasti slavčevih trepetanj.
Pesem žalostna — nekdo si je dušo ubil.
Pesem popotnega — trudna, samotna pot.
Pesem dekleta — prvi majski večer.

dLib.si Digitalna knjižnica Slovenije

Ocvirk, Anton. Izar; Slikarju I. S. 1927, Ljubljanski zvon

Kam so šli bratje, ki jih v pesmi ni?
Komaj da še prek grobov je odzvok spolzel.
Telesa njih so v večnost odzvenela.
Tam se življenje pretrgalo je v nič,
kot da je struna odbrnela.

O! Pesem ni umrla! Pesem nenehoma rase!
Iz mrtvega molčanja teles zvonjenje —
kot da na strune razpete čez zemljo
Neznani udarja v prebujenje.

Nekdo poje na čarobno piščal.
Poje, poje, poje venomer.

Ivan Rozman: Hlapec Jernej na odru

(Esej o mitu.)

Bili so časi, ko so padali po Ivanu Cankarju hudi udarci: do malega vsa naša inteligenca, brez razlike smeri, se je obrnila proti njemu in ga hotela pokopati deset sežnjev v zemljo. Redki so bili oni, ki so ga že tedaj cenili, četudi bolj sluteno, kot zavestno. Takrat se mu je izvil trpki in grenki vzdih: sam!

Dandanes mu sije solnce, sije tako žarko, da hoče zatajiti celo lastno senco. Ne eno ne drugo ni pravo. Cankar bo zažarel šele takrat v svojem pravem blesku, ko ne bo več prokletstev in ne malikovanj, ko bodo njegovi biseri odbrani in oprani ter očiščeni svoje naravne, zemeljske prsti.

Ko sem pred dvajsetimi leti čital njegovo delo «Hlapec Jernej in njegova pravica» še v rokopisu, me je vsega prevzela njegova jezikovna skladnost, ta granitna, arhitektonska linija in pa njena preprosta enotnost. Stil tega dela se me je dojmil kakor mramorna belina in čistost antične umetnine. Take mojstrovine Cankar dotlej še ni pokazal. Ali kljub temu me delo ni povsem ogrelo in zadovoljilo in duša mi ni zapela s polnim glasom. Odkod ta raztrgani ton? Danes je jasno, da tiči disonanca v mitu.

Cankar je spojil dva elementa, že dozorela, ne več razvojna, ki sta si tako brezpogojno protivna po svojih poreklih, zvanjih in namenih, da se morata medsebojno uničiti. Iz njiju je izločen stvarjajoči — čas. Tako nastane risba v ploskvi, ki nam pač omogoča hipen in popoln pregled slike, ki pa nima perspektive in ne razvoja. Kar nam je pa v naprej znano, ne vpliva več

dLib.si Digitalna knjižnica Slovenije